

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ (Мінекономрозвитку України)

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. 253-93-94, факс 226-31-81
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____
На № _____ від _____

Кабінет Міністрів України

*Щодо вільного використання матеріалів
веб-сайтів органів державної влади*

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б. від 28.12.2016 № 47976/1/1-16 Мінекономрозвитку спільно з Міністерством юстиції, Державною службою інтелектуальної власності, Державним агентством з питань електронного урядування та Державним комітетом телебачення і радіомовлення опрацювало лист громадських організацій «Вікімедіа Україна» та «Відкритий контент» від 22.12.2016 № 01-Л/221216 та повідомляє.

Інформаційна відкритість органів державної влади є запорукою здійснення ефективної державної політики, можливості громадськості контролювати діяльність владних інституцій. Однією з умов підтримки позитивного іміджу держави для громадян є виконання чітких і прозорих процедур надання інформації про свою діяльність.

Згідно зі статтею 10 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) не є об'єктами авторського права (і не охороняються), зокрема, видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади, повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації.

Разом з тим, інші матеріали, що розміщуються на веб-сайтах органів державної влади, зокрема, аналітичні матеріали, статті, новини, огляди заходів, є об'єктами авторського права і охороняються відповідно до норм міжнародного права та національного законодавства. Такі матеріали не можуть поширюватися без дозволу суб'єкта авторського права і виплати йому винагороди, за винятком випадків, передбачених статтями 21-25 цього Закону.

У листі громадських організацій «Вікімедіа Україна» та «Відкритий контент» від 22.12.2016 № 01 Л/221216 зазначається, що майнові авторські права на об'єкти, створені працівниками органів державної влади, належать роботодавцю. Однак, згідно з частиною 2 статті 429 Цивільного кодексу України майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором. У свою чергу, Директива 2003/98/ЄС від 17.11.2003 про повторне використання інформації державного сектора не повинна застосовуватись до документів, для яких треті сторони володіють правами інтелектуальної власності (пп. «б» ч. 2 ст. 1).

Також слід зазначити, що внесення змін до відомчих нормативно-правових актів, про які зазначається у листі організацій «Вікімедіа Україна» та «Відкритий контент» від 22.12.2016 № 01 Л/221216, жодним чином не змінить ситуацію, оскільки залишаються чинними норми Закону і Цивільного кодексу України, які мають вищу юридичну силу і закріплюють виключне майнове право автора дозволяти або забороняти використання його твору і отримувати за це винагороду.

На сьогоднішній день сталою міжнародною практикою є використання вільних ліцензій. Це сприяє доступу до знань та є одним з компонентів балансу інтересів творців, органів державної влади та пересічних громадян – споживачів інформації. Прикладами вільних ліцензій є Creative Commons Attribution, Creative Commons Attribution-Share Alike, Open Government Licence тощо.

Разом з тим, розуміючи необхідність запровадження на законодавчому рівні можливості дозволяти вільне використання творів (без виплати авторської винагороди), Мінекономрозвитку було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо набуття, розпорядження та охорони авторського права і суміжних прав», який запроваджує, зокрема, концепцію публічного ліцензійного договору. Зазначеним проектом Закону пропонується запровадити в Україні можливість укладання ліцензійних договорів в електронній формі на основі публічної пропозиції. За таких умов в Інтернеті публікуватиметься пропозиція надати або отримати ліцензію, яка адресована необмеженому колу осіб, і будь-яка зацікавлена особа зможе прийняти цю пропозицію.

Тобто усталена міжнародна практика використання творів на підставі відкритих ліцензій унормована положеннями урядового проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо набуття, розпорядження та охорони авторського і суміжних прав», зареєстрованого у Верховній Раді України 04.05.2016 за № 4579.

Прикладами поширення матеріалів на умовах вільних ліцензій до моменту прийняття закону в Україні є офіційне Інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua/>) та офіційний веб-сайт Міністерства оборони України (<http://www.mil.gov.ua/>).

Зі своєї сторони вважаємо за доцільне подальше поширення матеріалів, що розміщуються на веб-сайтах органів влади України, зокрема світлин з офіційних заходів, біографій посадових осіб, на умовах вільних ліцензій.

Враховуючи вищевикладене, з метою недопущення обмеження використання такої інформації до запровадження на законодавчому рівні концепції публічного ліцензійного договору слід звернути особливу увагу органів державної влади на неухильне дотримання вимог чинного законодавства, а саме:

1. Не допускати заборони поширення інформації, яка віднесена до категорії публічної інформації (за винятком публічної інформації з обмеженим доступом)

Визначення публічної інформації передбачено статтею 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з якою публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформації, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Також, у відповідності до статті 10-1 цього Закону, розпорядники інформації зобов'язані надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах.

Публічна інформація у формі відкритих даних є дозволеною для її подальшого вільного використання та поширення.

Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, у тому числі в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту, публічну інформацію у формі відкритих даних з обов'язковим посиланням на джерело отримання такої інформації.

Публічна інформація, що містить персональні дані фізичної особи, оприлюднюється та надається на запит у формі відкритих даних у разі дотримання однієї з таких умов:

1) персональні дані знеособлені та захищені відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

2) фізичні особи (суб'єкти даних), персональні дані яких містяться в інформації у формі відкритих даних, надали свою згоду на поширення таких даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

3) надання чи оприлюднення такої інформації передбачено законом;

4) обмеження доступу до такої інформації (віднесення її до інформації з обмеженим доступом) заборонено законом (ч. 5 - 6 статті 6 цього Закону).

Вимоги до формату і структури наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, періодичність оновлення та порядок їх оприлюднення, а

також перелік таких наборів даних визначено Положенням про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних».

Створення та забезпечення функціонування єдиного державного веб-порталу відкритих даних (data.gov.ua) здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері електронного урядування.

Механізм ведення єдиного державного веб-порталу відкритих даних, забезпечення доступу до публічної інформації у формі відкритих даних та взаємодії з користувачами щодо відкритих даних визначено Порядком ведення єдиного державного веб-порталу відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 867 «Деякі питання оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних».

Довідково:

На сьогоднішній день, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних зареєстровано 1004 розпорядника інформації та опубліковано 9861 набір відкритих даних.

Разом з тим, з метою забезпечення ефективного та належного використання відкритих даних, Уряд приєднався до Міжнародної хартії відкритих даних (розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 686-р «Деякі питання приєднання до Міжнародної хартії відкритих даних»).

Таким чином, Україна долучилась до світової спільноти, сучасних викликів у сфері відкритих даних та визначила 6 головних принципів та іляхів:

- Типова відкритість оперативність і чіткість;*
- Оперативність і чіткість;*
- Доступність і використання;*
- Порівнянність та інтеперабельність;*
- Покращене урядування і залучення громадян;*
- Інклюзивний розвиток та інновації.*

27 січня 2017 року відбудеться презентація проекту Плану заходів (дорожньої карти) розвитку відкритих даних в Україні на 2017 рік.

Метою розроблення зазначеної дорожньої карти є забезпечення ефективного використання відкритих даних для розвитку взаємодії держави та суспільства, поширення демократії, боротьби з корупцією та досягнення нового рівня прозорості і відкритості влади, сприяння економічному зростанню держави, підвищення спроможності України у визначених світом рейтингах Global Open Data Index та Open Data Barometer.

2. Не допускати заборони поширення інформації, у випадках, передбачених статтею 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права»

Згідно зі статтею 21 Закону України «Про авторське право і суміжні права» без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

1) використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою, в тому числі цитування статей з газет і журналів у формі оглядів преси, якщо воно зумовлено критичним, полемічним, науковим або інформаційним характером твору, до якого цитати включаються; вільне використання цитат у формі коротких уривків з виступів і творів, включених до фонограми (відеограми) або програми мовлення;

2) використання літературних і художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру;

3) відтворення у пресі, публічне виконання чи публічне сповіщення попередньо опублікованих у газетах або журналах статей з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань чи публічно сповіщених творів такого ж самого характеру у випадках, коли право на таке відтворення, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення спеціально не заборонено автором;

4) відтворення з метою висвітлення поточних подій засобами фотографії або кінематографії, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення творів, побачених або почутих під час перебігу таких подій, в обсязі, виправданому інформаційною метою;

5) відтворення у каталогах творів, виставлених на доступних публіці виставках, аукціонах, ярмарках або у колекціях для висвітлення зазначених заходів, без використання цих каталогів у комерційних цілях;

6) видання та відтворення випущених у світ творів рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих та аудіотворів (аудіодокументів, аудіокниг) з нанесенням спеціального цифрового формату для сліпих, осіб з порушеннями зору та осіб з дислексією, розмітки для зручної навігації з метою розповсюдження між інвалідами по зору та осіб з дислексією, а також поповнення бібліотечних фондів спеціалізованих бібліотек, бібліотек навчальних закладів та центрів реабілітації для інвалідів і дітей - інвалідів по зору, громадських організацій сліпих, підприємств, установ, організацій, де працюють інваліди по зору, крім випадків прямого чи опосередкованого використання цих творів з комерційною метою;

7) відтворення творів для судового і адміністративного провадження в обсязі, виправданому цією метою;

8) публічне виконання музичних творів під час офіційних і релігійних церемоній, а також похоронів в обсязі, виправданому характером таких церемоній;

9) відтворення з інформаційною метою у газетах та інших періодичних виданнях, передача в ефір або інше публічне сповіщення публічно виголошених промов, звернень, доповідей та інших подібних творів у обсязі, виправданому поставленою метою;

9-1) використання правомірно оприлюднених літературних, художніх, музичних та інших творів для створення на їх основі іншого твору в жанрі літературної, музичної або іншої пародії, попури або карикатури;

10) відтворення твору в цілях і за умов, передбачених статтями 22 - 25 цього Закону;

11) адаптація існуючих і створюваних аудіовізуальних творів для сліпих, осіб з порушеннями зору та осіб з дислексією шляхом застосування аудіодискрипції (тифлокоментування).

3. Окремо повідомляти про авторські матеріали

Перед розміщенням на веб-порталі органу державної влади службових творів, створених працівниками цього органу, вживати заходів для врегулювання питань належності майнових авторських прав, зокрема, отримувати від авторів інформаційних матеріалів дозволу на подальше поширення інформації на умовах вільної ліцензії.

У випадку розміщення на веб-порталі органу державної влади авторського матеріалу, щодо якого відсутній дозвіл автора на його подальше поширення і використання, з метою застереження від подальшого несанкціонованого копіювання, застосовувати знак охорони авторського права. Цей знак складається з таких елементів:

латинська літера «с», обведена колом, - ©;

ім'я особи, яка має авторське право;

рік першої публікації твору.

Водночас зазначаємо, листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, вони мають роз'яснювальний, інформаційний характер і не встановлюють правових норм. Органи державної влади на власний розсуд, об'єктивно оцінюючи державні інтереси, потреби суспільства у доступі до інформації, дотримуючись гарантій прав авторів, вирішують питання щодо розміщення матеріалів на власних веб-сайтах на умовах відкритої ліцензії.

**Перший віце-прем'єр-міністр
України – Міністр економічного
розвитку і торгівлі України**

Степан КУБІВ